

Asia: VN/13118/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto säästöjen toteuttamistavoista

Hallitus esittää, että kotoutumisen edistämistä annetun lain (jälj. kotoutumislain) mukaisista korvauksista Kelalle, koskien toimeentulotukilain 7 §:n mukaisia perustoimeentulotuen mukaisia kustannuksia, luovutaan vuoden 2025 alusta lukien.

Kesällä 2024 lausunnolla olleessa hallituksen esityksessä kotoutumislain muutokseksi esitettiin muutosta kotoutumislain 63 §:n 3 momenttiin niin, että Kelalle korvattaisiin toimeentulotukilain 7 §:n mukaiset perustoimeentulotuen kustannukset vuoden ajalta kolmen vuoden sijaan. Kela lausui tällöin, että tästä aiheutuu muutostarpeita Kelan tietojärjestelmiin ja toivoi kotoutumislain 63 §:ään ehdotettujen muutosten voimaantuloa siirrettäväksi ajankohtaan 1.2.2025.

Nyt hallitus esittää, että kotoutumislain 63 §:n 3 momentti kumottaisiin kokonaisuudessaan eli Kelalle ei enää korvattaisi toimeentulotukilain 7 §:n mukaisia perustoimeentulotuen kustannuksia lainkaan kotoutumislain nojalla vuoden 2025 alusta lukien. Nyt lausunnolla olevasta muutoksesta perustoimeentulotukimenojen korvaamisen lakkauttamiseen liittyen Kela toivoo, että kotoutumislain 63 §:n 3 momenttiin ehdotettujen muutosten voimaantuloa siirrettäisiin ajankohtaan 1.4.2025, että tarvittavat tietojärjestelmien muutostarpeet ehditään toteuttaa.

Lisäksi Kela kiinnittää huomiota, että myös kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n 2 momenttia tulisi muuttaa, jos kotoutumislain 63 §:n 3 momentti kumotaan.

Lausunto laskennalliseen korvaukseen kohdistuvasta leikkauksesta (ml ns. korvausasetus)

Kotoutumislaissa määritellään, että kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta lain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanottamisesta, heidän osaamisensa ja kotoutumisen palvelutarpeensa arvioinnista, kotoutumissuunnitelman laatimisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation, kotoutumiskoulutuksen, tulkitsemisen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä. Laskennallinen korvaus ei siis ole korvamerkittyä rahaa ja kunnat saavat suhteellisen vapaasti päättää, miten ne korvauksen kotoutumislain mukaisiin tarkoituksiin käyttävät. Näin ollen on vaikea arvioida, miten laskennallisen korvauksen leikkaus vaikuttaa kuntien ja hyvinvointialueiden tarjoamiin palveluihin. Voidaan kuitenkin arvioida, että resurssien pieneneminen ja siitä mahdollisesti johtuva kotoutumispalvelujen tarjonnan heikkeneminen voi tulla näkymään maahanmuuttajien taholta lisääntyvinä kontakteina Kelan suuntaan ja tämän myötä kotoutumislain 9 §:n mukaisina yhteydenottoina Kelasta kunnan suuntaan kotoutumista edistävien palvelujen tarpeen arvioinnin käynnistämiseksi.

Hallituksen esityksen mukaan laskennallisen korvauksen leikkaukseen liittyvä norminpurku toteutetaan siten, ettei se heikennä kielikoulutusta, varhaiskasvatuksen tai opetuksen palveluita tai työllisyyttä edistäviä palveluita. Esityksessä todetaan kuitenkin kotoutumista edistettävän kunnissa ja hyvinvointialueilla laaja-alaisesti eikä kattavaa kirjapitoa laskennallisen korvauksen kohdistumisesta ole saatavilla. Kunnat eivät pääsääntöisesti tilipidossaan erittele laskennallisia korvauksia valtionosuusrahoituksesta käyttötarkoituksen mukaan.

Näin ollen laskennallisen korvauksen leikkauksella voi käytännössä olla vaikutusta siihen, miten kunnat pystyvät tarjoamaan kotoutujille kielikoulutusta. Kotoutujien toimeentulo muodostuu Kelan toimeenpanemista etuuksista. Kela-asiakkuus alkaa pääsääntöisesti oleskeluluvan saamisesta ja jollain alueella kielikoulutukseen alkuun saattaa jo nyt mennä useampi kuukausi. Heikko kielitaito vaikeuttaa Kela-asiointia ja lisää tulkkauksen tarvetta asiointitilanteessa heijastuen näin Kelan toimintamenoihin. Kelan asiointitulkkauksen kustannukset ovat kaksinkertaistuneet vuosien 2021 ja 2023 välillä 720 000 eurosta 1,5 miljoonaan euroon. Trendi on nouseva ja vuoden 2024 asiointitulkkaukset ovat elokuun loppuun mennessä jo lähes 1,3 miljoonaa euroa. Samaan aikaan Kelan toimintamenoihin kohdistuu mittavat säästöpainet. On siis olennaista myös Kelan näkökulmasta, että säästöt eivät vähennä kielenopetusta ja näin osaltaan lisää tarvetta tulkkaukseen Kelan palveluissa.

Lausunto kumottaviksi esitetyistä pykälistä (normin purku)

-

Lausunto kevennettävistä tehtävistä (normin purku)

-

Paijo Arja
Kansaneläkelaitos